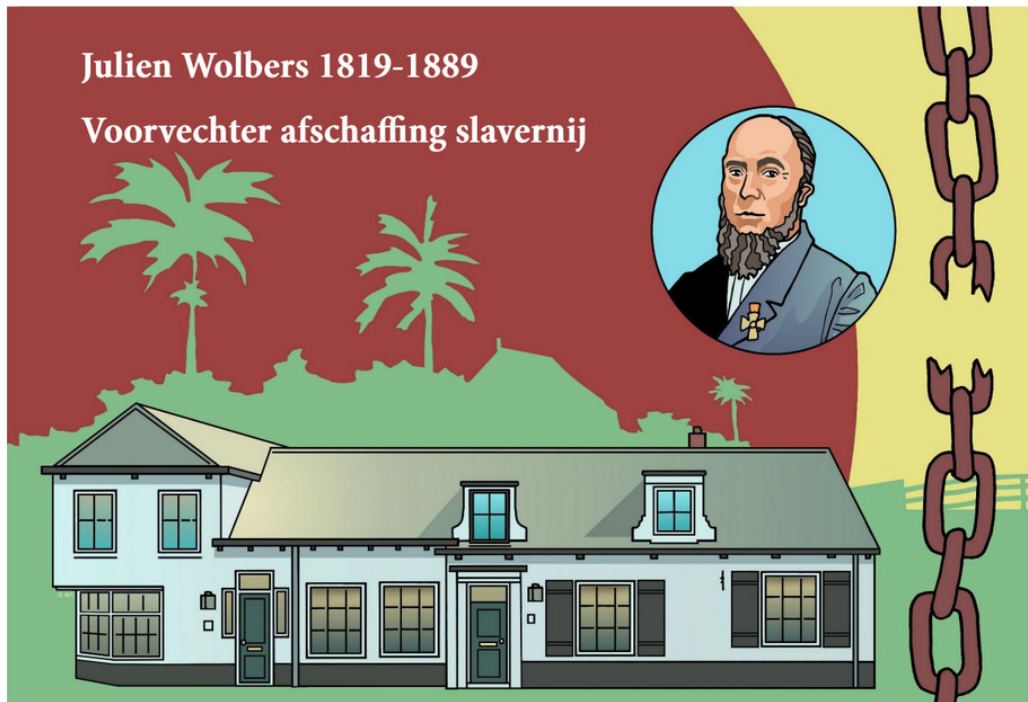

Heemstedenaar die belangrijke rol in de afschaffing van de slavernij speelde nu geëerd met gedenkbord: 'Je zou hem wel een diehard kunnen noemen'

Door Katja Sobot, website Haarlems Dagblad 01-07-2023

Het gedenkbord dat vrijdag is onthuld. © Ontwerp Eric Coolen

Wolbers was een belangrijke voorvechter van de afschaffing van slavernij in Suriname. © Foto United Photos/Toussaint Kluiters

Hij werd gezien als een vreemde eend in de bijt. In een tijd dat het nog gebruikelijk was om slaven te houden, overspoelde Heemstedenaar Julien Wolbers het parlement met brieven, petitie's en artikelen over de wreedheden en misstanden op slavenplantages in Suriname. Op vrijdag, 160 jaar na de officiële afschaffing van de slavernij in Suriname, heeft burgemeester Astrid Nienhuis als eerbetoon aan hem een bord onthuld.

De kleuren van de Surinaamse vlag op de achtergrond en een gebroken keten verwijzen naar de afschaffing van de slavernij in 1863. Op het bord, ontworpen door Eric Coolen, staan ook het portret van Wolbers en het Wolbershuis afgebeeld. Het bord hangt aan het geboortehuis van Wolbers.

Burgemeester Nienhuis onthult het bord. © Foto United Photos/Toussaint Kluiters

„Eigenlijk is hij een historisch figuur waar wij ons tot voor kort niet bijzonder bewust van waren”, vertelt Marc de Bruijn, historicus van de Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek (HVHB). „Er was al wel eerder over hem geschreven door onze voormalige archivaris. Maar dat boek ging vooral over de geschiedenis van de Heemstedse gemeentepolitiek en liep voor geen meter.”

Verstoffen

In het archief van de vereniging lag een grote stapel onverkochte exemplaren te verstoffen. De Bruijn was bekend met het boek, maar ook hij had niet stilgestaan bij de rol van Wolbers. Totdat een bekende uit Amsterdam hem aansprak. „Jullie zijn vast ongelofelijk trots dat iemand die zo belangrijk is geweest voor de afschaffing van slavernij, uit jullie gemeente komt”, had hij gezegd.

*Portret van Julien Wolbers. © Afbeelding Historische Vereniging Heemstede-Bennebroek.
Dat wakkerde de interesse van De Bruijn aan. Al snel kwam hij erachter dat Wolbers werd gezien als een van de allereerste die recht tegen de stroom in is gegaan in zijn strijd om slavernij af te schaffen.*

Wolbers, geboren op 26 juli 1819 in Heemstede aan de Kerklaan, vervulde diverse publieke functies. Hij was lid van de gemeenteraad, zat in het bestuur van de Nederlands Hervormde Kerk en werd regent-armmeester van het Wees- en arnhuis bij de IJzeren Brug over de Zandvaart.

Toen er steeds meer bekend werd over de misstanden op de slavenplantages in Suriname, riep hij op tot de oprichting van een antislavernijvereniging. Hij luisterde naar mensen die de situatie in Suriname uit eigen waarneming kenden en schreef twee brochures waarin hij beargumenteert dat slavernij in strijd is met de waardigheid en de rechten van de mens.

Afbeelding van een geseling van een tot slaaf gemaakte, afkomstig uit het boek 'Reize naar Surinamen en door de binnenste gedeelten van Guiana' (1797). © Gravure uit boek van John Gabriel Stedman

Diehard

„Maar Wolbers kreeg politiek veel tegenwerking”, vertelt De Bruijn. „In de kamer zaten hoogopgeleiden, rijke personen met andere belangen. Die strijd leek kansloos. Er waren wel meer mensen die zich destijds inzetten voor de afschaffing van slavernij, maar bij hen verslaptte na enkele jaren de strijdbaarheid. Bij Wolbers niet. Hij bleef doorgaan. Je zou hem een diehard kunnen noemen.”

Politiek gezien was het namelijk een lastige zaak. Grote groepen mensen profiteerden immers van de slavernij. Ook was er discussie over de vergoeding die de staatskas zou moeten betalen aan de eigenaren van de slaven als deze zouden worden vrijgelaten.

Het duurde tot 1863 voordat de slavernij in Suriname en op de Antillen officieel werd afgeschaft. De eigenaren van de tot slaaf gemaakten kregen als vergoeding voor elke vrijgemaakte slaaf 300 gulden uit de staatskas.

Kwaad maken

„Je kunt natuurlijk nooit weten wat iemands werkelijke invloed is geweest”, vertelt Wim Gohres, voorzitter van de HVHB. „Maar het heeft alle schijn dat het niet aflatende bombardement van brieven, petitie's en brochures aan het Parlement en de publicaties in kranten en tijdschriften van Wolbers hebben bijgedragen aan de afschaffing van de slavernij.”

Het gedenkbord is ontworpen door Eric Coolen. © Foto United Photos/Toussaint Kluiters
Het gedenkbord hangt aan het huis waarin Wolbers is opgegroeid. Erg bijzonder, vindt De Bruijn. „Is het niet prachtig dat je langs een huis kunt lopen, dat bord ziet, en dat je weet dat iemand zich daar meer dan honderd jaar geleden ongelofelijk kwaad heeft zitten maken over het onrecht dat een groep mensen werd aangedaan? En daar vervolgens brochures over schrijft, hier, in Heemstede?”

Staatstoezicht

Toch is de afschaffing van slavernij in 1863 niet het einde van het verhaal. In Suriname, waar 33.000 tot slaaf gemaakten werden vrijgemaakt, waren de voormalig tot slaaf gemaakten namelijk verplicht om na hun vrijmaking nog minstens tien jaar op contractbasis op de plantages te blijven werken onder staatstoezicht. Men was bang dat anders de plantage-economie zou instorten.

„Er zijn aanwijzingen dat de situatie na de bevrijding nog erger was dan de periode ervoor”, legt Gohres uit. „Kort voor de afschaffing werden de leefomstandigheden van tot slaaf gemaakten namelijk langzaam verbeterd. Die laatste tien jaar werd dat teruggedraaid.”

Wolbers woonde meer dan 200 jaar geleden in dit huis, waar ook het bord onthuld is. © Foto United Photos/Toussaint Kluiters

Als historische vereniging willen ze het verleden zichtbaar, hoorbaar en tastbaar maken. Daarom hangt er bij het gedenkbord een QR code die voorbijgangers kunnen scannen om meer te leren over de afschaffing van slavernij in Suriname en wat er daarna gebeurde. „Zo hopen we meer bewustzijn te creëren voor deze beladen periode in de geschiedenis.”

Keti Koti

Met de Emancipatiewet die in ging per 1 juli 1863 kwam officieel een einde aan de slavernij in Suriname, Curaçao, Aruba, Sint-Maarten, Bonaire, Saba en Sint-Eustatius. Op die dag kregen zo'n 35.000 tot slaaf gemaakten in Suriname en 12.000 tot slaaf gemaakten op de Nederlandse eilanden in het Caribisch gebied hun vrijheid. Op 1 juli wordt die bevrijding gevierd onder de naam Keti Koti. Dit betekent 'gebroken ketenen' in het Sranantongo, een Surinaamse taal.